

“Beter een autochtone buur dan...”: de motieven achter de
buurtkeuzes van autochtone Nederlanders nader onderzocht.

Bachelorscriptie Sociologie 2011/2012

Chris Bartman (3349772)&

Wieke Waanders (3465357)

Begeleider: Esther Havekes

Universiteit Utrecht

Summary

Because of the persistent existence of ethnic segregation in the Netherlands and its negative effects, it is important to study how ethnic segregation arises. We contribute to prior research by studying the motives of native Dutch people who do not want to live in ethnically mixed neighborhoods. And we study whether there are substantial differences between different types of people. By use of the survey “Sociaal Culturele Ontwikkelingen in Nederland 2005”, we found that Dutch natives motivate their choice for a neighbourhood by preferring to live with their own group. We found no substantial differences in the motives between different types of people.

Voorwoord

Dit onderzoek is tot stand gekomen in verband met onze afsluiting van de bachelor Sociologie aan de Universiteit Utrecht. We willen graag onze begeleider, Esther Havekes, hartelijk bedanken voor haar toegewijde hulp en expertise. Zonder haar was deze scriptie niet tot stand gekomen in de hoedanigheid waarin deze nu verkeert. Verder willen we Wout Waanders bedanken, voor zijn expertise in de Nederlandse taal. Ook is het commentaar van onze peer reviews nuttig geweest om onze scriptie tot een goed einde te brengen.

Onze hoop is dat dit onderzoek inzicht kan bieden in de motieven achter de buurtkeuze van autochtone Nederlanders en hiermee een bijdrage kan leveren aan het verminderen van het aantal concentratiewijken in Nederland.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
Theoretisch kader.....	7
<i>De keuze voor het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk.....</i>	<i>8</i>
<i>Motivaties voor de voorkeuren; pure race en racial proxy.....</i>	<i>9</i>
<i>Verschillende motivaties voor verschillende typen mensen.....</i>	<i>12</i>
Data en methoden.....	16
<i>Data.....</i>	<i>16</i>
<i>Variabelen.....</i>	<i>16</i>
<i>Analyse.....</i>	<i>19</i>
Analyse en resultaten.....	20
<i>In hoeverre staan autochtonen negatief tegenover het wonen in een etnisch gemengde wijk?.....</i>	<i>20</i>
<i>Welke motieven noemen autochtonen om niet in een etnisch gemengde wijk te wonen?.....</i>	<i>21</i>
<i>Verschillen deze motieven tussen verschillende typen mensen?.....</i>	<i>25</i>
Conclusie en discussie.....	32
Referenties.....	37

Inleiding

Vanaf de jaren zestig kent Nederland een toename van het aantal niet-westerse immigranten (Castles & Miller, 2009). De immigranten zijn vooral in de vier grote steden van Nederland terecht gekomen; Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag (Bolt, Van Kempen & Van Ham, 2008). Deze toestroom heeft uiteindelijk geleid tot sterk geconcentreerde wijken waarin of voornamelijk allochtonen, of autochtonen wonen (Ministerie van Justitie, 2005). In 2011 woont ongeveer een kwart van de Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders in een buurt waar meer dan de helft van de buurt bestaat uit mensen van niet-westerse afkomst (Sociaal en Cultureel Planbureau, 2012).

De groei van concentratiewijken heeft de laatste jaren voor maatschappelijke onrust gezorgd. Volgens de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2005) is de toename nadelig voor de sociale samenhang in de samenleving. Dit heeft geleid tot een overstap van een multicultureel beleid, waarin culturele en religieuze diversiteit wordt gewaarborgd, naar een beleid meer gericht op integratie van etnische minderheden (Vasta, 2007). Gesegregeerde wijken worden door de overheid als negatief voor integratie beschouwd, omdat etnische minderheden hierdoor minder snel in contact komen met autochtonen (Bolt et al., 2008; Ministerie van Justitie, 2005). Ook uit ander onderzoek blijkt dat etnische concentratie in de buurt samenhangt met de sociale integratie van allochtonen: zij hebben in hun vrije tijd minder contact met autochtonen, en meer contact met mensen van hun eigen herkomstgroep (Van der Laan Bouma-Doff, 2005; Vervoort, 2011). Overheden zijn hierom al een aantal jaar bezig met het voeren van een indirect spreidingsbeleid, dat het aantal etnisch gemengde wijken moet vergroten. Dit beleid is echter niet effectief gebleken (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, 2005).

Negatieve gevolgen van etnische concentratie maken het belangrijk om te weten hoe etnische segregatie ontstaat. In de huidige literatuur is reeds veel bekend over de daadwerkelijke keuze om uit een bepaalde buurt weg te trekken of niet naar een buurt te verhuizen waarin een bepaald percentage allochtonen woont. Naarmate het percentage allochtonen toeneemt, hebben autochtonen vaker de wens om te verhuizen, verhuizen ze

daadwerkelijk vaker en zijn ze minder tevreden over hun huidige woonsituatie (Clark & Ledwith, 2006; Feijten & Van Ham, 2009; Kearns & Parkes, 2003; Van Ham & Clark, 2009).

Minder is bekend over de motieven van huishoudens die bij dit keuzeproces een rol spelen. Sommige wetenschappers stellen dat het onbehagen dat autochtonen voelen jegens etnisch gemengde wijken voort komt uit vooroordelen over etnische minderheden (Bobo & Zubrinsky, 1996; Harris, 2001). Andere wetenschappers stellen dat de etnisch gemengde buurten minder geliefd zijn onder autochtonen vanwege problemen in de buurt die men associeert met een hoge concentratie etnische groepen (Frey, 1979; Harris 1999; Marshall, 1979; St. John & Bates, 1990). Op het gebied van verschillen in opinies over het wonen in de buurt van allochtonen is echter nog niet veel onderzoek gedaan. Wanneer er wel naar verschillende motieven is gekeken, is dit in Nederland voornamelijk onder allochtonen onderzocht (Bolt & van Kempen, 2010; Van der Laan Bouma-Doff, 2007). Daarom staan in dit onderzoek autochtonen en hun motieven centraal. Is er simpelweg sprake van vooroordelen over allochtone buuren, of zijn mensen bezorgd om de problemen die vaak geassocieerd worden met het wonen in een etnisch gemengde wijk, zoals overlast, slechte sociaaleconomische omstandigheden, hangjongeren en lagere huizenprijzen?

Uit verscheidende onderzoeken over interetnische attitudes en vooroordelen blijkt dat opinies kunnen variëren tussen verschillende typen mensen. Zo blijkt dat respectievelijk mannen, ouderen en lager opgeleiden negatiever zijn, en ook vaker vooroordelen hebben over allochtonen in Nederland dan vrouwen, jongeren en hoger opgeleiden (Farley et al., 1994; Gijsberts & Lubbers, 2009; Kanne, 2004; Scheepers et al., 2002). Op basis van deze resultaten volgt de verwachting dat motieven over het wonen in een etnisch gemengde wijk zullen variëren tussen verschillende typen mensen.

Dit leidt tot de volgende onderzoeksvraag:

“Waarom willen autochtonen niet in een etnisch gemengde wijk wonen en verschilt dit tussen verschillende typen mensen?”

Deze onderzoeksvraag wordt beantwoord met behulp van de volgende deelvragen:

1. In hoeverre staan autochtonen negatief tegenover het wonen in een etnisch gemengde wijk?

2. Welke motieven noemen autochtonen om niet in een etnisch gemengde wijk te wonen?
3. Verschillen deze motieven tussen verschillende typen mensen?

Antwoorden op deze vragen bieden inzicht in de motieven achter het keuzeproces van autochtone huishoudens om niet in een etnische gemengde buurt te wonen. Hiermee levert dit onderzoek inzicht in het ontstaan en het blijven bestaan van segregatie. Wanneer er meer bekendheid is over de motieven achter de keuze om niet in een etnisch gemengde wijk te willen wonen, kan men kijken naar mogelijkheden om deze motieven te verminderen. Hiermee kan ondersteuning geboden worden voor het spreidingsbeleid ter vermeerdering van etnisch gemengde wijken en een positieve bijdrage geleverd worden aan integratie.

Ter beantwoording van deze vragen wordt gebruik gemaakt van de dataset Sociaal Culturele Ontwikkelingen in Nederland 2005 (SOCON). Deze dataset bevat niet alleen informatie over de vraag of mensen wel of niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, maar bevat ook informatie over de motieven achter deze keuze. Dit grootschalige onderzoek maakt het bovendien mogelijk om deze motieven te onderzoeken en te kijken of deze verschillen onder verschillende typen mensen.

Deze inleiding wordt gevolgd door het theoretisch kader waar de belangrijkste theorieën en de hypothesen worden besproken. Vervolgens volgt het methoden- en datagedeelte waarin deze hypothesen worden getoetst. Tot slot worden de resultaten samengevat en wordt er gereflecteerd op het onderzoek.

Theoretisch kader

Voordat theorieën worden aangedragen om te antwoorden waarom autochtonen niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, moet eerst kennis verkregen worden over theorieën met betrekking tot het ontstaan van segregatie. Vervolgens komen theorieën aan bod omtrent de drie onderzoeksvragen die met name gaan over de redenen voor individuen om niet in een etnisch gemengde wijk te willen wonen, en of deze redenen variëren tussen verschillende typen individuen.

In de literatuur worden vaak drie verklaringen gegeven voor het ontstaan van etnische segregatie (zie bijvoorbeeld: Bolt et al., 2008). Ten eerste wordt het ruimtelijk assimilatie model genoemd. Dit model stelt dat segregatie ontstaat door sociaal-economische verschillen tussen allochtonen en autochtonen. Aangezien allochtonen over een minder hoge sociaal-economische status beschikken dan autochtonen, leven zij gescheiden van elkaar. Volgens dit model bepaald dus niet etniciteit, maar de sociale klasse van mensen de woonkeuze (Burgers & Van der Lugt, 2005). Zo hebben allochtonen vaak niet de middelen, bijvoorbeeld geld, om in wijken te wonen waar veel autochtonen wonen. Daarom gaan allochtonen samen bij elkaar wonen in goedkopere wijken, waar minder autochtonen wonen. Wanneer de duur van het verblijf van allochtonen toeneemt, zullen de sociaal-economische verschillen verminderen en dus zal segregatie, volgens dit model, afnemen. Vele wetenschappers stellen echter dat dit gevolg niet juist is, sociaal-economische verschillen verdwijnen weliswaar, maar segregatie blijft bestaan (o. a. Bolt et al., 2008; Krysan et al., 2009). Etnische segregatie wordt dus niet verklaard door sociaal-economische verschillen.

Ten tweede wordt het etnische stratificatie model genoemd als verklaring voor etnische segregatie (Krysan et al., 2009; Bolt et al., 2008; Bolt & van Kempen, 2010). In dit model staat discriminatie op de huizenmarkt centraal. Uit verscheidene studies blijkt dat, wanneer allochtonen een hoge economische status hebben, het hen moeilijk wordt gemaakt (bijvoorbeeld door hypotheekverstrekkers) om in buurten te gaan wonen die worden geassocieerd met een hoge status (Logan & Alba, 1993). Een aantal studies bevestigt deze theorie (Aalbers, 2005; Aelbers et al., 1991; Galster, 1999; Giffinger, 1998; Musterd et al., 1998; Philips, 1998; Philips & Karn, 1992; Yinger, 1999).

Bovenstaande benaderingen zijn niet voldoende om segregatie volledig te verklaren. Daarom wordt als derde verklaring de culturele voorkeuren benadering aangedragen als verklaring voor segregatie (Bolt et al., 2008). In deze theorie staan de voorkeuren van individuen centraal. Er wordt aangenomen dat individuen graag wonen in buurten waar hun eigen etnische groep sterk vertegenwoordigd is. Etnische minderheden wonen graag bij hun eigen groep, omdat ze er voordelen van ondervinden (ze hebben bijvoorbeeld meer kans op een baan), ze willen wonen bij mensen met dezelfde cultuur en omdat ze willen wonen in een 'veilige haven' in een onbekend land (Ilhanfeldt & Scafidi, 2004; Krysan & Farley, 2002; Van der Laan Bouma-Doff, 2007). Daarnaast komt uit studies naar voren dat ook autochtonen graag bij hun eigen groep wonen. Schelling (1969; 1971) laat in statistische modellen zien dat kleine verschillen in voorkeuren met betrekking tot samenstelling van de buurt kunnen leiden tot gehele segregatie van die buurt (zie ook: Clark, 1991). Er wordt in de literatuur veel aandacht gevestigd op de voorkeuren benadering om segregatie te verklaren. En dan vooral wat deze voorkeuren precies inhouden; spelen raciale motieven een rol, of worden de voorkeuren verklaard door non-raciale motieven? In navolging van een aantal wetenschappers (o.a. Charles, 2000; Emerson et al., 2001; Harris, 1999; Swarop & Krysan, 2011) leggen wij de nadruk op de voorkeuren van autochtonen. Er zal eerst aandacht worden besteed aan de voorkeur van autochtonen voor het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk. Daarna zal de literatuur over de motieven van autochtonen om niet in etnisch gemengde wijken te willen wonen worden besproken. Tot slot zal er worden gekeken naar verschillende motieven voor verschillende typen mensen.

De keuze voor het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk

Zoals gezegd ligt de nadruk op de voorkeuren van autochtonen en veel wetenschappers brengen naar voren dat autochtonen liever niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen (o.a. Clark, 1991). In de jaren '70 toonde Schelling (1969; 1971) aan dat autochtonen de voorkeur hadden om bij de eigen groep te wonen en dat daarmee segregatie verklaard kan worden. Hoewel zijn modellen een aantal tekortkomingen hadden (zo waren zijn modellen onder andere puur mathematisch en twee-dimensioneel), gaven zij wel de opmars voor

wetenschappelijk onderzoek naar voorkeuren van autochtonen. Eerst werd gedacht dat de wijkvoorkeuren van autochtonen puur racistisch van aard waren. Autochtonen wilden simpelweg niet in een wijk wonen omwille van het feit dat er allochtonen wonen in die desbetreffende wijk (Massey & Denton, 1993; O'Brien & Clough, 1982). Later werden aan deze raciale motieven, niet-raciale motieven als wijkkarakteristieken toegevoegd. Autochtonen associëren dan wijkkarakteristieken negatief met allochtonen, hieronder vallen bijvoorbeeld karakteristieken als hoge criminaliteit, verval van eigendoms waarde en verloedering van de wijk (Emerson et al., 2001; Harris, 1999; Krysan et al., 2009). Onderzoek uit de V.S. (o.a. Clark, 1991) en Europa (Van Ham & Clark, 2009) heeft laten zien dat autochtonen liever niet in etnisch gemengde wijken willen wonen. Van Ham & Clark (2009) toonden in Nederland aan dat autochtonen eerder geneigd zijn om uit een wijk met een hoge concentratie allochtonen te verhuizen. Op basis van eerdere onderzoeksresultaten wordt verwacht dat autochtonen in Nederland liever niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, aldus formuleren wij:

H1: De meerderheid van de autochtone Nederlanders wilt liever niet in etnisch gemengde wijken wonen.

Motivaties voor de voorkeuren; pure race en racial proxy

Terugkomend op de vraag waarom autochtonen niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, komen twee benaderingen naar voren. Namelijk de 'pure race'-benadering en de 'racial proxy'-benadering. De eerste benadering stelt dat de voorkeuren van autochtonen worden bepaald door de etnische samenstelling van een buurt. Volgens de benadering willen autochtonen simpelweg geen allochtone buur. Verschillende auteurs hebben laten zien dat individuen voorkeuren hebben gebaseerd op etniciteit (o.a. Bobo & Zubrinsky, 1996; Charles, 2000; Clark, 1992). Maar wat zijn de onderliggende factoren voor deze voorkeuren? Om antwoord te kunnen geven op deze vraag kan de 'pure race'-benadering worden opgesplitst in twee componenten, te weten: out-group vijandigheid en in-group identiteit (Krysan et al., 2009).

Een mogelijke verklaring voor de gevonden voorkeuren is de out-group afkeerbenedering. Hierbij ligt vooral de nadruk op vooroordelen die autochtonen hebben over allochtonen. Deze vooroordelen worden doorgaans gedefinieerd als: “*irrationele antipathie jegens minderheidsgroepen en hun leden*” (Bobo & Zubrinsky, 1996: 887). Vooroordelen zijn doordrongen met negatieve affectie en negatieve stereotypen, waardoor ze niet toegankelijk zijn voor redelijkheid en nieuwe informatie (Bobo & Zubrinsky, 1996; Charles, 2000; Jackman, 1994). Vooroordelen zijn dus vaak niet op de werkelijkheid berust, maar op eigenschappen waarvan autochtonen denken dat ze horen bij allochtonen. Onderzoek van Farley et al. (1994) en Bobo & Zubrinsky (1996) heeft uitgewezen dat raciale stereotypen een sterk effect hebben op voorkeuren van autochtonen. Op basis van deze onderzoeken en andere literatuur (o.a. Charles, 2000) formuleren wij de volgende hypothese:

H2: Autochtonen willen liever niet in een etnisch gemengde wijk wonen, omdat ze een negatieve houding hebben ten aanzien van allochtonen.

Het tweede component stelt dat, in tegenstelling tot het eerste component, buurtvoorkeuren minder worden gedreven door het verlangen om andere groepen te vermijden en meer worden verklaard door het verlangen om bij de eigen groep te leven (Krysan et al., 2009). De identiteit van de eigen groep staat centraal, niet de negatieve houding jegens andere groepen. Verschillende etnische groepen hebben de voorkeur om bij hun eigen groep te wonen (Bobo & Zubrinsky, 1996; Clark, 1992). Volgens Clark (1986) resulteren deze ethnocentristische voorkeuren in residentiële segregatie. Een theorie die hierop aansluit is de sociale identiteit theorie. Deze theorie gaat uit van het verlangen om bij de eigen groep te leven (Tajfel, 1982). Volgens deze theorie ontstaat discriminatie doordat de eigen groep positiever wordt gezien dan de andere. Hiervoor hoeft dus geen sprake te zijn van een belangenconflict, puur door het bestaan van verschillende groepen ontstaat een groter gevoel van solidariteit aan de eigen groep. Dit heeft ermee te maken dat individuen anderen onbewust indelen in groepen, op basis van bijvoorbeeld overeenkomstige eigenschappen en stereotypingen. Dit wordt ook wel het concept ‘sociaal categoriseren’ genoemd (Andriessen et al., 2010). Hierbij worden individuen die tot je eigen groep behoren altijd positiever beoordeeld dan individuen die in andere groepen worden gecategoriseerd (Bobo & Zubrinsky, 1996; Tajfel, 1982). Wanneer er sprake is van sociale categorisatie, wordt in deze groepen ook

een hiërarchie aangebracht. Dit leidt tot sociale dominantie (Andriessen et al., 2010). De groepen met de meeste gemeenschappelijke eigenschappen staan hoog op deze hiërarchie, groepen die dat minder hebben komen lager te staan. Gemeenschappelijke eigenschappen kunnen zowel cultuur inhouden, als ook bijvoorbeeld taal, interesses en levenswijze. Deze hiërarchie zegt zo met welke groep individuen het liefst contact willen, en tot wie zij liever sociale afstand bewaren. In Nederland staat voor autochtonen de groep autochtonen bovenaan de hiërarchie, gevolgd door Surinamers, Antillianen, Turken en als laatste Marokkanen (Hagendoorn, 1995). Wanneer autochtonen voor een buurt moeten kiezen, zullen zij dus waarschijnlijk de voorkeur geven voor een buurt waarin autochtone Nederlanders in de meerderheid zijn:

H3: Autochtonen willen liever niet in een etnisch gemengde wijk wonen, omdat ze graag bij mensen wonen van hun eigen etnische groep.

De tweede benadering, de ‘racial proxy’-benadering, legt de aandacht op kenmerken van de buurt die gerelateerd zijn aan etniciteit (bijvoorbeeld de aanwezigheid van overlast en criminaliteit). De etnische compositie van een buurt heeft inderdaad invloed op de voorkeuren van individuen, mits deze gerelateerd zijn andere karakteristieken van de buurt, zoals de verhouding van armoede en criminaliteit (Harris, 1997; 1999; Swarop & Krysan, 2011; Taub et al., 1984). Men kan alleen uitspraak doen over het effect van raciale factoren op buurtvoorkeuren, als er gecontroleerd wordt voor niet-raciale factoren. Verschillende onderzoeken bevestigen dat niet-raciale karakteristieken effect hebben op buurtvoorkeuren van autochtonen (Ellen, 2000; Frey, 1979; Harris, 1997; 1999; 2001; Marshall, 1979; South & Crowder, 1997b; Taub et al., 1984). Bij andere studies wordt echter de proxy hypothese verworpen (o.a. St. John & Bates, 1990; Shlay & DiGregorio, 1987; Bobo & Zubrinsky, 1996; Emerson et al., 2001). Uit de literatuur komen een aantal karakteristieken naar voren die fungeren als een proxy voor etniciteit. Ten eerste zijn autochtonen bang dat de waarde van hun woning zal vervallen wanneer ze in een etnisch gemengde wijk wonen. Harris (1999) laat zien dat eigendomswaarden in etnisch gemengde wijken lager zijn dan in wijken waar het merendeel uit autochtonen bestaat. Ten tweede associëren autochtonen etnisch gemengde wijken met hoge criminaliteitscijfers. Frey (1979) toont aan dat er een sterk effect bestaat

tussen hoge criminaliteitscijfers in een wijk en de mate waarop autochtonen geneigd zijn om naar deze wijken te verhuizen. Ten derde wordt fysieke achteruitgang in wijken in verband gebracht met een hoge concentratie etnische minderheden. Onder andere Skogan (1990) laat zien dat fysieke verloedering tot verval leidt. Hoe meer een wijk in verval komt, hoe meer individuen zullen wegtrekken uit deze wijk. Autochtonen associëren een hoge concentratie van etnische minderheden met fysiek verval (o.a. St John & Bates, 1990; Harris, 2001; Krysan et al., 2011) en zijn daardoor minder snel geneigd om te verhuizen daar een dergelijke wijk. Ten slotte wordt de kwaliteit van lokale scholing aangedragen als proxy voor etniciteit. Er wordt verwacht dat de kwaliteit van scholing slechter is in etnisch gemengde wijken (Emerson et al., 2001; Krysan et al., 2011). In navolging van de literatuur die hierboven is vermeld, verwachten wij dat er vier proxy's zijn voor etniciteit, aldus formuleren wij de volgende hypothese:

H4: Autochtonen willen liever niet in etnisch gemengde wijken wonen, omdat deze wijken negatieve kenmerken hebben zoals lage eigendomswaarden, hoge criminaliteitscijfers, fysieke achteruitgang en slechte kwaliteit van lokale scholing.

Verskillende motivaties voor verschillende typen mensen

Uit verscheidende onderzoeken blijkt dat er een link bestaat tussen negatieve opinies over allochtonen en residentiële segregatie. Wanneer autochtonen negatieve houdingen hebben ten opzichte van allochtonen, lijken zij een grotere weerstand te hebben voor het wonen in een etnisch gemengde wijk (Bobo & Zubrinsky, 1996; Farley et al., 1994). Vanwege deze vooroordelen en negatieve opinies over allochtonen, volgt de verwachting dat zij de buurtvoorkeur eerder zullen baseren op basis van de etnische samenstelling van de buurt dan op basis van de buurtkarakteristieken.

Onderzoeken die ingaan op deze etnische attituden en vooroordelen over allochtonen laten zien dat de interetnische attituden kunnen variëren tussen verschillende typen mensen (Farley et al., 1994; Gijssberts & Lubbers, 2009; Kanne, 2004; Scheepers et al., 2002). Er bestaan verschillende theorieën die deze variaties proberen te verklaren. Voor deze onderzoeksvraag maken we gebruik van de etnische competitie theorie (o.a. Scheepers,

Gijsberts & Coenders, 2002) en de contacttheorie (Gijsberts, 2004; Gijsberts & Dagevos, 2009; Pettigrew & Tropp, 2006). Op basis van deze theorieën wordt verwacht dat motieven voor het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk zullen variëren tussen verschillende typen mensen.

Uit verschillende onderzoeken blijkt, dat lager opgeleide autochtonen negatiever zijn over de aanwezigheid van allochtonen dan hoger opgeleide autochtonen (Farley et al., 1994; Gijsberts & Lubbers, 2009; Kanne, 2004). Een theorie die kijkt naar de invloed van verschillen in opleidingsniveau is de etnische competitie theorie (Scheepers, Gijsberts & Coenders, 2002). Bekend is dat niet-westerse allochtonen nog steeds een lager opleidingsniveau en sociaal-economische positie hebben dan autochtonen (Sociaal Cultureel Planbureau, 2012). Daarom stelt deze theorie dat lager opgeleide autochtonen meer competitie op de arbeidsmarkt ervaren met allochtonen dan hoger opgeleide autochtonen. Het ervaren van etnische competitie leidt volgens deze theorie vervolgens tot meer vooroordelen over allochtonen, wat kan leiden tot een minder positieve houding tegenover het willen wonen in een etnische gemengde wijk (Bobo & Zubrinsky, 1996; Farley et al., 1994). Uit onderzoek blijkt tevens dat lager opgeleiden minder kennis hebben over de islam en moslims dan hoger opgeleiden (Kanne, 2004). Door deze mindere kennis verwachten wij dat lager opgeleiden vaker vooroordelen zullen hebben over allochtonen dan hoger opgeleiden. Tevens is uit onderzoek gebleken dat lager opgeleiden meer van mening zijn dat er te veel allochtonen in Nederland wonen dan hoger opgeleiden. Ook vinden lager opgeleiden vaker dat er een te groot cultuurverschil bestaat tussen autochtonen en allochtonen (Gijsberts & Lubbers, 2009). Daarom volgt de verwachting dat lager opgeleide autochtonen hun motief eerder zullen baseren op de etnische samenstelling van de buurt, dan op de buurtkarakteristieken. Hieruit volgt de volgende hypothese:

H5: Lager opgeleide autochtonen die niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, motiveren hun keuze vaker op basis van de 'pure race'-benadering dan hoger opgeleide autochtonen die niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen.

Een andere theorie die ingaat op de invloed van verschillende typen mensen op verschillende motieven is de contacttheorie (Pettigrew & Tropp, 2006). Deze theorie stelt dat het hebben van oppervlakkig contact met allochtonen leidt tot het vergroten van vooroordelen

over allochtonen. Dit kan een negatief effect hebben op het willen wonen in een etnisch gemengde wijk. Eerder is vermeld dat allochtonen in Nederland vooral in stedelijke gebieden wonen, zoals in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag (Bolt et al., 2008). Autochtonen die woonachtig zijn in deze gebieden zullen daarom waarschijnlijk vaker oppervlakkig contact hebben met allochtonen, dan mensen die niet in deze gebieden wonen. Aan de andere kant stelt deze theorie ook dat wanneer contact met allochtonen in intensiteit toeneemt, bijvoorbeeld wanneer vriendschap wordt gesloten, het aantal vooroordelen jegens deze allochtone groep af kan nemen (Gijsberts, 2004; Gijsberts & Dagevos, 2009). Volgens Ihnlanfeldt en Scadifi (2004) zorgt intensief interracial contact hiermee ook tot een grotere bereidheid onder autochtonen om met allochtonen in een buurt te wonen. De vriendschap zorgt voor meer begrip en respect, waardoor zo vooroordelen over allochtonen ontkracht kunnen worden. Aansluitend volgt de verwachting dat autochtonen die allochtone vrienden hebben, minder vaak hun keuze voor het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk zullen baseren op basis van de etnische samenstelling van de buurt.

H6: Autochtonen met 1 of meer allochtone vrienden die niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, motiveren hun keuze minder vaak op basis van de 'pure race'-benadering dan autochtonen die geen allochtone vrienden hebben.

Ten tweede is er aanleiding om te verwachten dat motivaties op basis van de 'racial proxy'-benadering kunnen variëren tussen verschillende typen mensen. Uit onderzoek is gebleken dat er sprake is van een relatie tussen de etnische samenstelling van een buurt en de prijzen van de huizen in deze buurt (Harris, 1999; Yinger, 1978). Deze prijzen zullen dalen, zodra er meer allochtonen in de buurt komen wonen. Een indicator hiervan is dat simpelweg minder autochtonen in een dergelijke buurt willen wonen, waardoor de woningen in waarde afnemen. Een buurt waarin veel allochtonen wonen wordt vaak geassocieerd met een achterstandswijk waarin sprake is van criminaliteit en geluidsoverlast (Harris, 1999). Het gevolg hiervan is dat autochtonen minder positief staan tegenover het willen wonen in een etnisch gemengde wijk. Volgens Harris (1999) is dit effect het sterkste voor eigenwoningbezitters. Hieruit volgt de verwachting dat wanneer eigenwoningbezitters niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, zij dit eerder zullen motiveren met de rede dat zij

bang zijn voor de daling van eigendoms waarde en andere buurtkarakteristieken die gerelateerd zijn aan etniciteit, dan autochtonen die geen eigen woning bezitten:

H7: Autochtone eigenwoningbezitters die niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, motiveren hun keuze vaker op basis van de 'racial proxy'-benadering dan autochtonen die geen eigen woning bezitten.

Er is tevens aanleiding om verschillen in motieven waar te nemen tussen autochtonen op basis van beroepsstatus. Zo verwachten we dat werkloze- en gepensioneerde autochtonen vaker overlast als rede zullen geven om niet in een etnisch gemengde wijk te willen wonen. Zij brengen, door afwezigheid van werk meer tijd door thuis, waardoor zij zich eerder kunnen storen aan de door hun verwachte overlast dat allochtonen hen bezorgen. Ook verwachten wij dat mensen met thuiswonende kinderen eerder criminaliteit of onveiligheidsgevoelens in de wijk aan zullen geven als motieven dan mensen zonder thuiswonende kinderen:

H8: Werkloze of gepensioneerde autochtonen die niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, motiveren hun keuze vaker op basis van de 'racial proxy'-benadering dan werkende autochtonen.

H9: Autochtonen die niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen en waarvan een of meerdere kinderen thuis wonen, motiveren hun keuze vaker op basis van de 'racial proxy'-benadering dan autochtonen die geen kinderen thuis hebben wonen.

De bovengenoemde hypothesen zullen in de volgende paragraaf geoperationaliseerd worden. In de daaropvolgende paragraaf zullen deze getoetst worden.

Data en methoden

Data

Om antwoord te geven op de eerder geformuleerde onderzoeksvragen is er gebruik gemaakt van dataset *Sociaal-culturele ontwikkelingen in Nederland 2005* (SOCON). Deze dataset is tot stand gekomen door middel van face-to-face interviews. De SOCON-dataset is een representatieve weerspiegeling van de Nederlandse samenleving. Via een trapsgewijze aselechte steekproef zijn uiteindelijk 1375 respondenten geïnterviewd. Ten eerste zijn er gemeenten gestratificeerd naar regio en naar urbanisatiegraad. Daarna heeft er een aselechte steekproef plaatsgevonden binnen deze gemeenten. De respons ratio bedroeg ongeveer 50 procent. De interviews werden door getrainde onderzoekers afgenomen bij de respondenten thuis. Aangezien onze hypothesen enkel zijn gericht op autochtonen, laten we de allochtonen uit de analyse. Uiteindelijk blijkt dat er 199 respondenten zijn die geen antwoord hebben gegeven op de buurtvoorkeuren vraag. Daarom wordt de uiteindelijke analyse uitgevoerd met 1000 respondenten.

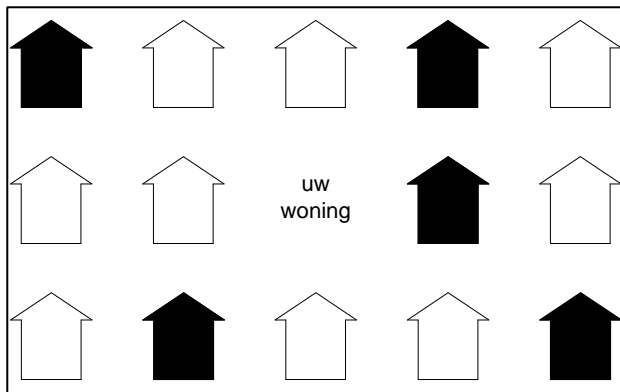
Variabelen

Afhankelijke variabele

In de SOCON-dataset zijn er enkele vragen gesteld over buurtvoorkeuren van de respondenten. Om te beginnen is er aan de respondenten gevraagd of ze in een bepaalde buurt wilden wonen. Met behulp van de 'show-card'-methode werd er onderzocht naar de voorkeuren van de respondenten. De 'show-card'-methode is een veelgebruikte methode om buurtvoorkeuren te meten (o.a. Farley et al., 1994). In figuur 1 is te zien welke 'buurt' de respondenten te zien kregen. De zwarte huisjes geven allochtone huishoudens aan en de witte huisjes autochtone huishoudens. Respondenten konden hierna aangeven of ze het 1 = erg prettig, 2 = een beetje prettig, 3 = een beetje onprettig of 4 = erg onprettig zouden vinden om in een dergelijke buurt te wonen. Vervolgens is er een dummyvariabele, voorkeur, gecreëerd om aan te geven in hoeverre autochtonen niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen.

Figuur 1. Show-card van een potentiële buurt voor de respondent.

Bron: SOCON, 2005

Bovenstaande figuur is een realistische weergave van hoe etnisch gemengde wijken er in Nederland uitzien. Van de Nederlandse bevolking is 11 procent van allochtone afkomst, maar in de steden, met name de vier grote steden, is dit percentage hoger. In de vier grote steden is zijn er wijken waar 50 procent allochtonen wonen en zijn er wijken waar 0 procent allochtonen wonen. Gemiddeld is in een wijk in één van de vier grote steden 30 procent van allochtone afkomst (SCP/WODC/CBS, 2005). Daardoor kunnen we stellen dat het bovenstaande figuur een goede afspiegeling is van een etnisch gemengde wijk in Nederland.

Motieven

Nadat respondenten hun voorkeur voor het wonen in de bovenstaande wijk hadden gegeven, volgde er een open vraag. Wanneer respondenten aangaven dat zij het een beetje onprettig of erg onprettig vonden om in de wijk te wonen, werd hen gevraagd naar de rede voor deze keuze. De respondenten die hebben aangegeven dat ze het een beetje prettig of erg prettig vonden om in de wijk te wonen, worden buiten beschouwing gelaten. Zodoende bleven er 348 respondenten over voor verdere analyse.

Ter beantwoording van de onderzoeksvragen, maken wij gebruik van de vraag waarom men het onprettig zou vinden om in een etnisch gemengde buurt te wonen. Voordat we deze variabele kunnen gebruiken in de analyse, zijn de antwoorden gecodeerd. De categorieën van antwoorden zijn onderverdeeld onder motieven op basis van de 'pure race' benadering, de 'racial proxy' benadering en overigen. Ook zijn motieven gecodeerd die aan beide benaderingen toe te schrijven zijn. In de eerste plaats zijn de motieven van de respondenten in

een Excel-bestand gezet. In de tweede plaats is het bestand opgedeeld en zijn de motieven gecodeerd. Hierna is een dubbele controle uitgevoerd en zijn gezamenlijk beslissingen genomen over motieven die moeilijk te coderen waren. De codering van de vraag zal in de volgende paragraaf uitgebreid worden behandeld.

Verschillende typen mensen

Opleiding is de eerste onafhankelijke variabele die gebruikt is om woonvoorkeuren te verklaren. De variabele geeft de hoogst behaalde opleiding van de respondent aan. Variërend van I = school niet afgemaakt tot $I2$ = Phd of doctoraat. De categorie $I3$ = anders, is uit de variabele gehaald, omdat niet verder is gespecificeerd wat dit inhoudt. Ten gevolge hiervan zijn twee respondenten missing gemaakt. Ten tweede konden respondenten aangeven hoeveel allochtone vrienden zij hebben. Voor deze variabele is een dummy gemaakt, met 0 = geen allochtone vrienden en 1 = één of meer allochtone vrienden. Voor de variabele 'bezit van een koophuis' is er een dummy-variabele gemaakt, 1 = wel een koophuis en 0 = geen koophuis. Ook zijn er drie dummy's gemaakt voor respectievelijk 'werkend' 'gepensioneerd' en 'werkloos'. Onder werkloos verstaan we: invaliden, werklozen die wel een baan hebben gehad, werklozen die nog nooit een baan hebben gehad, mensen die het huishouden doen, vrijwilligers en overig werklozen. Daarnaast is door ons besloten om studenten buiten de analyse te houden. Ten eerste omdat we geen hypothesen hebben geformuleerd over studenten en ten tweede omdat de groep studenten te klein is om uitspraken over te doen. Ten slotte is voor de variabele 'respondent met thuiswonende kind(eren)' een dummy gemaakt, waar 1 = één of meer thuiswonende kinderen en 0 = geen thuiswonende kinderen.

Voor de logistische regressieanalyse zijn de controlevariabelen leeftijd en geslacht aangemaakt. Leeftijd is gecreëerd door van het geboortjaar van respondenten 2005 af te trekken. Voor geslacht is een dummy-variabele gecreëerd, namelijk "man". Doorgaans blijkt namelijk dat mannen en ouderen negatiever zijn dan respectievelijk vrouwen en jongeren over het hebben van burens van een allochtone afkomst. Zij blijken ook meer van mening te zijn dat er te veel allochtonen in Nederland wonen en zijn meer geneigd om over te gaan tot discriminatie, dan vrouwen en jongere autochtonen (Gijsberts & Lubbers, 2009).

In tabel 1 zijn de beschrijvende statistieken weergegeven van de gebruikte variabelen in de analyse.

Tabel 1. Beschrijvende statistieken van de onafhankelijke en controlevariabelen, N = 1199

Variabele	Bereik	Gemiddelde / proportie	Standaarddeviatie
<i>Buurtvoorkeur</i>	0,0-1,0	0,35	-
<i>Opleiding</i>	1,0-12,0	5,6	3,0
<i>Allochtone vrienden</i>	0,0-1,0	0,56	-
<i>Stedelijkheid</i>	1,0-5,0	3,1	1,3
<i>Bezit koophuis</i>	0,0-1,0	0,68	-
<i>Individu met kind(eren)</i>	0,0-1,0	0,66	-
<i>Werkend</i>	0,0-1,0	0,61	-
<i>Gepensioneerd</i>	0,0-1,0	0,14	-
<i>Werkloos</i>	0,0-1,0	0,19	-
<i>Geslacht</i>	0,0-1,0	0,48	-
<i>Leeftijd</i>	18,0-70,0	45,3	15,1

Bron: SOCON, 2005

Analyse

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen, maken we gebruik van de volgende analyses. Ten eerste passen we een logistische regressie analyse toe om te onderzoeken in hoeverre autochtonen negatief staan ten opzichte van het wonen in een etnisch gemengde wijk. Ten tweede worden de antwoorden op de open vraag, waarom men het onprettig vindt om in een etnisch gemengde wijk te wonen, gecodeerd. De coderingen zullen in een tabel worden weergegeven. Ten slotte wordt er gekeken of de motieven verschillen tussen verschillende typen individuen. Deze analyse zal plaatsvinden door kruistabellen te maken van de motieven en de variabelen die zijn beschreven op de vorige pagina.

Analyse en resultaten

In hoeverre staan autochtonen negatief tegenover het wonen in een etnisch gemengde wijk?

Aan de respondenten was gevraagd wat hun gevoel is bij het wonen in een etnisch gemengde wijk. Op basis van een vierpuntschaal konden zij hier antwoord op geven. Deze liep van erg prettig tot erg onprettig. Uit de analyse (zie tabel 1.1) blijkt dat van de 1000 respondenten die hun opinie hebben gegeven, 384 respondenten hebben aangegeven dat zij een etnisch gemengde wijk een beetje onprettig (264) of zelfs erg onprettig vinden (84). Dit is in totaal 34,8 procent van alle respondenten. Een duidelijke meerderheid (65,2%) geeft aan het wel een beetje prettig of erg prettig te vinden om in de etnisch gemengde wijk te wonen.

Tabel 1.1. Frequentietabel houding ten opzichte van een etnisch gemengde wijk, N = 1000.

Opinie over de wijk	Frequentie	Percentage
<i>Erg prettig</i>	227	22,7
<i>Een beetje prettig</i>	425	42,5
<i>Een beetje onprettig</i>	264	26,4
<i>Erg onprettig</i>	84	8,4
Totaal	1000	100

Bron: SOCON, 2005

Er is dus niet sprake van een duidelijke meerderheid die aangeeft het wonen in een etnisch gemengde wijk (erg) onprettig te vinden. Hiermee kan *H1* niet bevestigd worden. Wel is sprake van variatie tussen verschillende typen mensen (zie tabel 1.2). Zo blijkt uit de logistische regressie dat de odds (de kans om er niet te willen wonen versus de kans om er wel te willen wonen) groter is voor lager opgeleiden, autochtonen zonder allochtone vrienden, ouderen en mannen dan voor hoger opgeleiden, autochtonen met allochtone vrienden, jongeren en vrouwen. Omdat wij kijken naar motieven waarom mensen níét in een etnisch gemengde wijk willen wonen, zullen de analyses die voor deelvraag 2 en 3 uitgevoerd worden

betrekking hebben op de 348 respondenten die aangegeven een etnisch gemengde (erg) onprettig te vinden.

Tabel 1.2: Logistische regressieanalyse van verschillende typen mensen op het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk, N = 992.

	Exp (B)	S.E.	Wald
<i>Opleiding</i>	0,926**	0,025	9,257
<i>1 of meerdere allochtone vrienden</i>	0,443**	0,146	31,026
<i>Eigenwoningbezit</i>	1,071	0,157	0,192
<i>Gepensioneerd/VUT</i>	0,872	0,253	0,292
<i>Werkloos</i>	1,393	0,193	2,944
<i>1 of meerdere thuiswonende kinderen</i>	1,103	0,154	0,407
<i>Leeftijd</i>	1,014*	0,006	5,316
<i>Man</i>	1,370*	0,146	4,627
Chi square = 76,856(8)**			

Bron: SOCON 2005; * p < 0.05; ** p < 0.01

Welke motieven noemen autochtonen om niet in een etnisch gemengde wijk te wonen?

Als belangrijkste wetenschappelijke toevoeging aan eerder onderzoek worden de motieven achter de buurtkeuzes van autochtonen onderzocht. De variabele die vraagt naar de motieven van autochtonen moet gecodeerd worden. Zoals kort is vermeld in de data-sectie, betreft het een open vraag die respondenten hebben beantwoord wanneer zij hebben aangegeven dat ze liever niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen. De categorieën zijn gebaseerd op de literatuur en bevatten daarom de ‘pure race’-benadering en de ‘racial proxy’-benadering. Daarnaast zijn de categorieën ‘overig’ en ‘beide motieven’ toegevoegd. Onder overig vallen antwoorden die niet onder de twee benaderingen vallen. Categorieën die hieronder vallen zijn: ‘gevoelsmatig’ en ‘hangt van de mensen af’. In de tabel (2.1) hieronder is te zien dat slechts 7,1 procent van de respondenten een tot overig gecodeerd antwoord heeft gegeven. 65,4 procent van de respondenten heeft een antwoord gegeven dat gecodeerd is als ‘pure race’. Daar tegenover staat dat 20,5 procent van de respondenten een antwoord heeft

gegeven dat valt onder de ‘racial proxy’-benadering. Tevens geeft 7,1 van de respondenten een antwoord dat valt onder beide benaderingen.

Tabel 2.1: Motieven van respondenten om niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, in percentages, N = 348.

Soort motief	Percentage
<i>Pure race</i>	65,4
<i>Cultuurverschillen</i>	26,9
<i>Te veel allochtonen</i>	15,4
<i>Allochtonen passen zich niet aan de Nederlandse cultuur, ze moeten zich dus aanpassen rede</i>	12,8
<i>Moeilijk contact met allochtonen</i>	4,2
<i>‘Ik mag allochtonen niet’ zonder</i>	2,6
<i>Negatieve invloed op kinderen</i>	,6
<i>Meerdere</i>	2,9
<i>Racial proxy</i>	20,5
<i>(Geluids) overlast</i>	6,1
<i>Veiligheidsgevoel, bedreigend, angst</i>	3,5
<i>Verloedering, troep, fysieke problemen</i>	2,2
<i>Criminaliteit</i>	1,9
<i>Angst voor verval eigendoms waarde eigen woning</i>	1,3
<i>Overlast van jongeren</i>	0,0
<i>Kwaliteit onderwijs in de buurt</i>	0,0
<i>Meerdere</i>	5,4
<i>Beide motieven</i>	7,1
<i>Overig</i>	7,1
<i>Gevoelsmatig</i>	5,1
<i>Hangt van de mensen af (niet altijd van etniciteit)</i>	1,9
Totaal	100

Bron: SOCON, 2005

In de eerste plaats zijn de antwoorden van de respondenten onderverdeeld in de categorieën zoals hierboven vermeld. In de tweede plaats is geprobeerd om de categorieën te scharen onder de theoretische benaderingen. Om te beginnen met de categorieën die vallen onder de 'pure race'-benadering. Eerst moet opgemerkt worden dat deze benadering onder te verdelen is in twee componenten, de ingroup-voorkeur en de outgroup-afkeer. Het eerste component stelt dat individuen liever met de eigen groep wonen en het tweede component stelt dat individuen een afkeer hebben van de outgroup (in dit onderzoek allochtonen). Vele respondenten hebben antwoorden gegeven waarin cultuur centraal staat. Zo werd er gezegd dat de eigen cultuur bewaard moet blijven, dat allochtonen zich moeten aanpassen aan de dominante cultuur en dat er verschillen zijn tussen culturen. De eigen cultuur en daarmee de eigen groep staat centraal. Er zijn antwoorden gegeven als: "Onze gewoonte en cultuur zou hierdoor verzwakken. Dit zou ik betreuren". En: "Als groepering passen ze zich doorgaans niet aan onze samenleving aan". Tevens hebben respondenten aangegeven dat het moeilijk is voor hen om, vanwege cultuurverschillen, contact te leggen met allochtonen. Er is bijvoorbeeld gezegd: "Omdat er weinig of geen communicatie met deze mensen mogelijk is".

Andere respondenten hebben antwoorden gegeven die te maken hebben met het vermijden van allochtonen. Daarnaast zijn er antwoorden gegeven die een duidelijke afkeer van allochtonen vermelden. Er is bijvoorbeeld aangegeven dat respondenten bang zijn voor overheersing door allochtonen wanneer er te veel in de wijk wonen. Of ze willen, vanwege vooroordelen, simpelweg niet met te veel allochtonen in dezelfde wijk wonen. Er is bijvoorbeeld gezegd: "Als er meerdere komen gaan ze hun eigen cultuur opdringen". En: "Percentage etnische groepen moet terug te vinden zijn". Daarnaast hebben respondenten aangegeven dat ze liever niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, omdat ze de mensen zelf niet mogen. Bijvoorbeeld: "Ik houd niet van allochtonen". Tevens hebben respondenten aangegeven dat ze allochtonen als bedreiging zien voor (opgroeïende) kinderen. Zo is er gezegd: "I.V.M. angst en overheersing ook bij opgroeïende kinderen".

Om te testen of autochtonen liever met de eigen groep wonen, of een afkeer hebben voor allochtonen, worden de categorieën samengevoegd. Aan de hand van bovenstaande redenering zijn er dus twee theoretische componenten gemaakt: ingroup-voorkeur en

outgroup-afkeer. In de onderstaande tabel (2.2) is af te lezen dat 67,1 procent van de respondenten aangeeft een voorkeur te hebben voor de eigen groep. Slechts 28,4 procent van de respondenten geeft aan dat ze een afkeer hebben voor de outgroup. Autochtonen geven dus eerder aan dat zij de voorkeur hebben om bij hun eigen groep te wonen, dan dat ze een afkeer hebben voor de outgroup. Onderstaande tabel levert meer bewijs voor hypothese 3 (over ingroup-voorkeur) dan voor hypothese 2 (over outgroup-afkeer). Beide stellingen kunnen noch aangenomen, noch verworpen worden omdat er niet is getest op significantie.

Tabel 2.2: Percentage outgroup-afkeer en ingroup-voorkeur binnen ‘pure race’-benadering, N = 348.

Soort motief	Percentage
<i>Ingroup-voorkeur</i>	67,1
<i>Outgroup-afkeer</i>	28,4
<i>Meerdere</i>	4,4
Totaal	100

Bron: SOCON, 2005

Vier categorieën die onder de ‘racial proxy’-benadering vallen komen direct voort uit de theorie. Namelijk lage eigendomswaarden, hoge criminaliteitscijfers, fysieke achteruitgang en slechte kwaliteit van lokale scholing. Tijdens de analyse stuiten we op andere categorieën die tevens fungeren als een proxy voor etniciteit. Deze categorieën zijn overlast en een verminderd veiligheidsgevoel. Beide categorieën vallen onder de ‘racial proxy’-benadering, omdat antwoorden van respondenten aangeven dat overlast en het verminderde veiligheidsgevoel veroorzaakt worden door allochtonen die in de wijk wonen. Bijvoorbeeld: “Ik voel me veiliger in een geheel autochtone buurt.” En: “Ben bang voor lawaai, geschreeuw en overlast als ik rust wil in mijn huis. Teveel mensen in een huis die naast mij te hard praten”. In onderstaande tabel (tabel 2.3) zijn de verschillende categorieën van de ‘racial proxy’-benadering weergegeven. Een opvallend resultaat is dat geen enkele respondent heeft aangegeven dat de kwaliteit van onderwijs een negatief kenmerk is van een etnisch gemengde wijk. Ook geeft slechts 6,3 procent van de respondenten aan dat verval van de

eigendoms waarde van de eigen woning een negatief kenmerk is van een etnisch gemengde wijk. Van alle motieven die onder het ‘racial proxy’ perspectief vallen wordt overlast in de wijk het vaakste gegeven, namelijk ongeveer 30 procent. Daarnaast geeft 26,3 procent van de respondenten aan dat het een combinatie is van problemen. Criminaliteit en fysieke achteruitgang hebben beide een aandeel van ongeveer 10 procent. *H4* kan evenals *H2* en *H3* niet verworpen worden, omdat ook hier niet getoetst is op significantie. Er wordt echter wel meer bewijs gevonden voor fysieke achteruitgang, dan voor hoge criminaliteitscijfers, lage eigendoms waarden en de kwaliteit van lokale scholing.

Tabel 2.3: Percentage verschillende karakteristieken van de wijk binnen de ‘racial proxy’-benadering, N = 348.

Soort motief	Percentage
<i>(Geluids) overlast</i>	29,8
<i>Veiligheidsgevoel, bedreigend, angst</i>	17,1
<i>Verloedering, troep, fysieke problemen</i>	10,7
<i>Criminaliteit</i>	9,3
<i>Angst voor verval eigendoms waarde eigen woning</i>	6,3
<i>Meerdere</i>	26,3
Totaal	100

Bron: SOCON, 2005

Verschillen deze motieven tussen verschillende typen mensen?

Invloed van opleiding op verschillende motieven

Uit tabel 1.2 viel af te lezen dat er voor lager opgeleide autochtonen een grotere kans bestaat dat zij niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk dan hoger opgeleide autochtonen: de odds neemt met ieder hoger opleidingsniveau met 0,93 af. Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat lager opgeleiden een meer negatieve houding hebben ten opzichte van allochtonen dan hoger opgeleiden (Farley et al., 1994; Gijsberts & Lubbers, 2009; Kanne, 2004). De verwachting die hierop volgt is dat lager opgeleide autochtonen die

aangeven niet in een etnisch gemengde wijk te willen wonen, vaker deze keuze zullen motiveren met motieven die betrekking hebben op de etnische samenstelling van de buurt ('pure race') dan hoger opgeleiden (*H5*). Om de analyse overzichtelijker te maken is de variabele opleidingsniveau omgezet in drie categorieën: laag opgeleid (1), gemiddeld opgeleid (2) en hoog opgeleid (3).

Tabel 3.1: Frequentietabel van opleidingsniveau en motieven voor het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk, N = 310.

Motieven	Laag opgeleid	Gemiddeld opgeleid	Hoog opgeleid	Totaal
<i>Pure race</i>	69,9% (93)	62,6% (62)	61,5% (48)	65,5% (203)
<i>Racial proxy</i>	16,5% (22)	21,2% (21)	20,3% (20)	20,3% (63)
<i>Beide</i>	6,8% (9)	11,1% (11)	2,6% (2)	7,1% (22)
<i>Overigen</i>	6,8 (9)	5,1% (5)	10,3% (8)	7,1% (22)
Totaal	100% (133)	100% (99)	100% (78)	100% (310)

Bron: SOCON, 2005

Uit de analyse kan inderdaad geconcludeerd worden dat lager opgeleide autochtonen vaker een motief met betrekking tot de 'pure race'-benadering geven (69,9%), dan gemiddeld opgeleiden (62,6%) en hoger opgeleiden (61,5%). Er is dus een rede om *H5* aan te nemen. Hoger opgeleide autochtonen en gemiddeld opgeleide autochtonen motiveren hun keuze ook vaker met behulp van de 'racial proxy'-benadering (20,3% en 21,2%) dan lager opgeleide autochtonen (16,5%). Wel worden in alle opleidingscategorieën 'pure race' motieven het meeste aangedragen, met 'racial proxy' motieven op de tweede plek. Er zijn dus geen grote verschillen op te merken tussen lager-gemiddeld- en hoger opgeleide autochtonen.

Invloed van het hebben van allochtone vrienden op verschillende motieven

Volgens de contacthypothese kunnen vooroordelen alleen verminderd worden, wanneer er sprake is van intensief contact met iemand uit de groep waarover deze vooroordelen bestaan (Gijsberts, 2004; Gijsberts & Dagevos, 2009; Pettigrew & Tropp, 2006). Hieruit volgt de verwachting dat wanneer vriendschap wordt gesloten met een of meerdere

allochtonen, het aantal vooroordelen jegens deze allochtone groep af kan nemen. Uit tabel 1.2 bleek inderdaad dat autochtonen met 1 of meerdere allochtone vrienden minder vaak bezwaar hebben tegen het wonen in een etnisch gemengde wijk: de odds is voor autochtonen met allochtone vrienden 0,44 keer zo klein als voor autochtonen zonder allochtone vrienden. Wanneer autochtonen met 1 of meerdere allochtone vrienden toch aangeven niet in de gemengde wijk te willen wonen, is volgens *H6* de verwachting dat zij dit minder vaak zullen motiveren op basis van de ‘pure race’-benadering dan autochtonen zonder allochtone vrienden.

Tabel 3.2: Frequentietabel van het hebben van allochtone vrienden en motieven voor het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk, N = 312.

Motieven	Geen allochtone vrienden	Minimaal 1 allochtone vriend	Totaal
<i>Pure race</i>	66,0% (142)	63,9% (62)	65,4% (204)
<i>Racial proxy</i>	20,5% (44)	20,6% (20)	20,5% (64)
<i>Beide</i>	7,9% (17)	5,2% (5)	7,1% (22)
<i>Overigen</i>	5,6% (12)	10,3% (10)	7,1% (22)
Totaal	100% (215)	100% (97)	100% (312)

Bron: SOCON, 2005

Zoals valt af te lezen uit de tabel 3.2, motiveren autochtonen met allochtone vrienden inderdaad minder vaak hun keuze op basis van de ‘pure race’-benadering (63,9%) dan autochtonen zonder allochtone vrienden (66%). Hiermee is er een rede om *H6* aan te nemen. Motieven op basis van de etnische samenstelling van de wijk worden echter in beide groepen het vaakst genoemd, en het verschil tussen beide groepen is niet van grote waarde.

Invloed van eigenwoningbezit op verschillende motieven

Autochtonen die een eigen huis bezitten zijn naar verwachting negatiever over het wonen in een etnisch gemengde wijk. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat woningprijzen kunnen dalen, zodra meer allochtonen in de buurt komen wonen (Harris, 1999; Yinger, 1978). Voor eigenwoningbezitters kan dit effect negatief uitpakken wanneer zij in een dergelijke buurt terecht komen, omdat zij dan het risico lopen dat hun woning minder waard wordt. Uit

tabel 1.2 bleek dat voor autochtonen die een woning bezitten de odds 1,213 keer groter is dan voor autochtonen die hun huis huren. Dit effect is echter niet significant.

Eigenwoningbezitters zullen naar verwachting vaker problemen die te maken hebben met het wonen in een etnisch gemengde wijk aangeven als oorzaak voor een daling van de eigendoms waarde van hun woning. Volgens *H7* is daarom de verwachting dat eigenwoningbezitters hun voorkeur voor het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk vaker zullen motiveren met redenen die te maken hebben met buurtkarakteristieken, dan individuen die geen eigen woning bezitten. Resultaten die betrekking hebben op deze hypothese staan uiteengezet in tabel 3.3. Hieruit blijkt dat mensen met een koopwoning inderdaad vaker motieven aandragen met betrekking tot de ‘racial proxy’-benadering (21,0%) dan mensen die geen koopwoning hebben (19,6%). Er bestaat dus een aanleiding om *H7* aan te nemen. Het verschil is echter niet van grote waarde en motieven op basis van de ‘pure race’-benadering worden door beide groepen vaker aangedragen dan motieven op basis van de ‘racial proxy’-benadering.

Tabel 3.3: Frequentietabel van woningbezit en motieven voor het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk, N = 312.

Motieven	Geen koopwoning	Koopwoning	Totaal
<i>Pure race</i>	64,7% (66)	65,7% (138)	65,4% (204)
<i>Racial proxy</i>	19,6% (20)	21,0% (44)	20,5% (46)
<i>Beide</i>	8,8% (9)	6,2% (13)	7,1% (22)
<i>Overigen</i>	6,9% (7)	7,1% (15)	7,1% (22)
Totaal	100% (102)	100% (210)	100% (312)

Bron: SOCON 2005

Invloed van werk op verschillende motieven

Uit tabel 1.2 was af te lezen dat de odds voor werkloze autochtonen 1,39 keer groter is dan voor werkende en gepensioneerde autochtonen. Dit effect is niet significant, wat waarschijnlijk het gevolg is van het significante effect dat opleidingsniveau op buurtvoorkeur heeft. De meeste werkloze autochtonen zijn namelijk lager opgeleid (59%). De kans om niet versus wel in een etnisch gemengde wijk te willen wonen is voor gepensioneerde autochtonen

0,87 keer zo klein als voor werkende en werkloze autochtonen. Ook dit effect is niet significant.

Wanneer werkloze en gepensioneerde autochtonen hebben aangegeven niet in een etnisch gemengde wijk te willen wonen, is er aanleiding om te verwachten dat motieven voor deze groepen zullen verschillen met de motieven van werkende autochtonen. Zo verwachten we dat werkloze- en gepensioneerde autochtonen voornamelijk overlast en andere buurtkarakteristieken als motief zullen geven op de vraag waarom zij niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen. Werkloze- en gepensioneerde autochtonen zullen naar verwachting meer tijd thuis doorbrengen dan mensen die een baan hebben. Mensen met een baan zullen vaker van huis weg zijn, wat ervoor zorgt dat zij minder tijd hebben om geconfronteerd te worden met mogelijke problemen in de buurt. Op basis van *H8* volgt daarom de verwachting dat autochtone werklozen en gepensioneerden die niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, deze keuze eerder zullen motiveren op basis van de ‘racial proxy’-benadering dan autochtonen met een baan.

Tabel 3.4: Frequentietabel van het hebben van allochtone vrienden en motieven voor het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk, N = 300

Motieven	Werkend	VUT, gepensioneerd	Werkloos	Totaal
<i>Pure race</i>	62,6% (107)	70,4% (38)	72,0% (54)	66,3% (199)
<i>Racial proxy</i>	21,6% (37)	13,0% (7)	18,7% (14)	19,3% (58)
<i>Beide</i>	8,8% (15)	5,6% (3)	4,0% (3)	7,0% (21)
<i>Overigen</i>	7,0% (12)	11,1% (6)	5,3% (4)	7,3% (22)
Totaal	100% (171)	100% (54)	100% (75)	100% (300)

Bron: SOCON, 2005

Uit bovenstaande frequentietabel blijkt dat autochtonen die met de VUT, gepensioneerd of werkloos zijn, minder vaak motieven op basis van de ‘racial proxy’-benadering aandragen dan mensen die een baan hebben (13,0% en 18,7% tegenover 21,6%). De drie groepen geven alle drie voornamelijk motieven op basis van de ‘pure race’-benadering. Voor mensen die met de VUT of gepensioneerd zijn kan dit verklaard worden

met resultaten uit eerder onderzoek, waaruit blijkt dat leeftijd een positief effect heeft op discriminatiegeneigdheid (Gijsberts & Lubbers, 2009). Iemand van boven de 65 jaar zal zo eerder motieven met betrekking tot de 'pure race'-benadering aandragen dan mensen onder de 65 jaar, die tot de beroepsbevolking horen. Uit tabel 1.2 bleek tevens dat leeftijd een significant positief effect heeft op het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk.

Werkloze autochtonen geven echter het vaakst motieven op basis van de 'pure race'-benadering. Dit zou kunnen worden verklaard met behulp van het feit dat de meeste autochtonen die werkeloos zijn, voornamelijk lager opgeleid zijn. Uit de analyse van *H5* blijkt tevens dat lager opgeleide autochtonen vaker motieven geven op basis van de 'pure race'-benadering dan hoger opgeleiden. Autochtonen die gepensioneerd of werkeloos zijn, geven dus minder vaak motieven op basis van de 'racial proxy'-benadering dan diegenen die een baan hebben, en geven vaker motieven op basis van de 'pure race'-benadering dan autochtonen die een baan hebben. Er is dus geen rede om *H8* aan te nemen.

Invloed van thuiswonende kinderen op verschillende motieven

Ten slotte verwachten wij dat autochtonen met thuiswonende kinderen vaker hun keuze om niet in een etnisch gemengde wijk te willen wonen zullen motiveren met de angst voor criminaliteit, onveiligheidsgevoelens of andere 'racial proxy' motieven, dan autochtonen zonder thuiswonende kinderen (*H9*). Uit tabel 1.2 bleek dat voor autochtonen met 1 of meerdere thuiswonende kinderen de odds 1,23 groter is om niet in een etnisch gemengde wijk te willen wonen dan voor autochtonen zonder thuiswonende kinderen. Dit effect is echter niet significant. Uit tabel 3.5 blijkt tevens dat autochtonen met 1 of meerdere thuiswonende kinderen inderdaad vaker motieven aandragen op basis van de 'racial proxy'-benadering (21,9%), dan autochtonen zonder thuiswonende kinderen (16,7%). Hiermee bestaat er een aanleiding om *H9* aan te nemen. Beide groepen geven echter wel voornamelijk motieven die betrekking hebben tot het 'pure race'-perspectief, en het verschil tussen beide groepen is niet van grote waarde.

Tabel 3.5: Frequentietabel van het hebben van thuiswonende kinderen en motieven voor het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk, N = 231.

Motieven	Geen thuiswonend kind	1 of meerdere thuiswonende kinderen	Totaal
<i>Pure race</i>	67,5% (85)	65,7% (69)	66,7% (154)
<i>Racial proxy</i>	16,7% (21)	21,9% (23)	19,0% (44)
<i>Beide</i>	7,1% (9)	6,7% (7)	6,9% (16)
<i>Overigen</i>	8,7% (11)	5,7% (6)	7,4% (17)
Totaal	100% (126)	100% (105)	100% (231)

Bron: SOCON, 2005

Conclusie en discussie

Er is in dit onderzoek gekeken naar motieven achter de keuze van autochtone Nederlanders om niet in een etnisch gemengde wijk te willen wonen. In Nederland is al enige tijd sprake van etnische segregatie. Dit heeft negatieve gevolgen voor de sociale integratie van allochtonen. Beleidsplannen om het aantal gemengde wijken te vergroten zijn tot nu toe niet effectief gebleken. Er zijn meer inzichten nodig in de buurtkeuzes van autochtonen, om segregatie in Nederland te verminderen. Een vernieuwend aspect van dit onderzoek is dat er gekeken werd naar de motieven achter de buurtkeuzes. Tevens werd er gekeken of deze motieven variëren tussen verschillende typen mensen. De meest belangrijke bevinding uit ons onderzoek is dat autochtonen liever niet in etnisch gemengde wijk willen wonen, omdat zij liever bij mensen van hun eigen groep willen wonen. Een negatieve houding ten aanzien van allochtonen en zorgen over sociaaleconomische problemen werden minder vaak genoemd als reden om niet in een etnisch gemengde wijk te willen wonen.

Uit de eerste analyse kon geconcludeerd worden dat een derde van de respondenten het niet prettig vindt om in een etnisch gemengde wijk te wonen. Dit is opmerkelijk te noemen, omdat uit eerder onderzoek blijkt dat juist de meerderheid van autochtonen liever niet in een etnisch gemengde wijk woont (Van Ham & Clark, 2009). Uit verdere analyses bleek dat voor lager opgeleiden, ouderen, mannen en autochtonen zonder allochtone vrienden de kans groter is om niet in een etnisch gemengde wijk te willen wonen dan voor hoger opgeleiden, jongeren, vrouwen en autochtonen met allochtone vrienden. Dit komt overeen met eerder onderzoek naar interetnische attitudes en vooroordelen. Hieruit bleek dat lager opgeleide autochtonen, ouderen en mannen meer weerstand bieden tegen de aanwezigheid van allochtonen dan hoger opgeleide autochtonen (Gijsberts & Lubbers, 2009; Kanne, 2004). Tevens bieden zij meer weerstand tegen het wonen in een etnisch gemengde wijk (Bobo & Zubrinsky, 1996; Farley et al.; 1994). Naar aanleiding van deze bevindingen is bevestiging gevonden voor de sociale competitie theorie. Deze theorie stelt dat lager opgeleiden negatiever staan tegenover allochtonen dan hoger opgeleiden, vanwege de competitie die zij ervaren met allochtonen.

Ten tweede lieten de resultaten zien dat autochtonen zonder allochtone vrienden negatiever staan ten opzichte van het wonen in een etnisch gemengde wijk dan autochtonen die wel allochtone vrienden hebben. Naar aanleiding van deze bevinding kunnen we stellen dat er bewijs is gevonden voor de contacttheorie. Deze theorie stelt dat autochtonen positiever oordelen over allochtonen wanneer zij intensiever contact hebben met allochtonen (Gijsberts, 2004; Gijsberts & Dagevos, 2009; Ihnlanfeldt en Scadifi, 2004; Pettigrew & Tropp, 2006). Onze bevindingen sluiten aan bij eerder onderzoek, omdat geconcludeerd kan worden dat intensief contact met allochtonen niet alleen zorgt voor een positiever beeld over allochtonen, maar ook dat autochtonen met allochtone vrienden minder bezwaar hebben ten aanzien van het wonen in een etnisch gemengde wijk.

Analyses van de motieven achter de keuze om niet in een etnisch gemengde wijk te willen wonen, lieten zien dat autochtonen liever bij mensen van hun eigen groep wonen. De voorkeur voor de eigen groep is één onderdeel van de 'pure race'-benadering. Deze benadering stelt dat individuen hun buurtkeuze baseren op de etnische samenstelling van de buurt (Bobo & Zubrinsky, 1996; Charles, 2000; Clark, 1992). Het tweede component van de benadering stelt dat individuen niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, vanwege hun negatieve houding ten opzichte van allochtonen. Uit ons onderzoek bleek dat autochtonen hun buurtkeuze motiveren met de mening dat het cultuurverschil tussen allochtonen en henzelf te groot zou zijn. Daarnaast geven autochtonen aan dat allochtonen zich niet aan de Nederlandse cultuur aanpassen en dat er weinig mogelijkheden zouden zijn om contact te onderhouden met allochtonen. Autochtonen geven dus niet aan dat ze een negatieve houding hebben ten aanzien van allochtonen, maar dat de prettige omgang in de wijk gemakkelijker is met individuen die dezelfde culturele achtergrond hebben. Ons onderzoek biedt dus meer ondersteuning voor het eerste component van de 'pure race'-benadering dan voor het tweede component. Dit komt overeen met eerder onderzoek, waarin de voorkeur voor het wonen in een buurt met leden van de eigen groep als oorzaak van residentiële segregatie wordt gezien (Clark, 1986; Schelling, 1969; 1971). Deze bevinding sluit hiermee aan bij de sociale identiteit theorie (Tajfel, 1982), waarin wordt gesteld dat individuen een voorkeur hebben voor de eigen groep ten opzichte van andere groepen.

Alhoewel autochtonen voornamelijk hun buurtkeuze baseren op de etnische samenstelling van de buurt ('pure race'), spelen 'racial proxy'-motieven ook een rol in dit keuzeprocess. 'Racial proxy'-motieven zijn motieven die gerelateerd zijn aan de effecten die allochtonen volgens autochtonen op de wijk hebben. Hierbij werden met name overlast en onveiligheid als motieven aangedragen. Deze benadering is daarom tevens van belang om de voorkeuren van autochtonen te verklaren. Het effect van buurtkarakteristieken die gerelateerd zijn aan etniciteit op de voorkeuren van autochtonen komt overeen met eerder onderzoek (o.a. Frey, 1979; Harris, 1997; 1999; 2001; Ellen, 2000). Er wordt in ons onderzoek weliswaar meer bewijs gevonden voor de 'pure race'-benadering, maar we kunnen de 'racial proxy'-benadering, in tegenstelling tot eerder onderzoek (bijvoorbeeld St. John & Bates, 1990), niet verwerpen. Verder bleek uit ons onderzoek dat een aanzienlijk deel van de respondenten motieven geeft die onder beide benaderingen vallen. Ook bleek dat slechts een klein deel van de autochtonen een motief heeft aangedragen dat niet valt onder één van de benaderingen. In navolging van andere wetenschappers (o.a. Frey, 1979; Taub et al., 1984) kunnen we dus stellen dat het theoretisch model, bestaande uit zowel de 'pure race'- als de 'racial proxy'-benadering, voldoet om buurtkeuzes van autochtonen te verklaren.

Uit de laatste analyses is gebleken dat de aangedragen motieven niet variëren tussen verschillende typen mensen. Zo werd verwacht dat eigenwoningbezitters, werklozen, gepensioneerden en mensen met thuiswonende kinderen vaker motieven op basis van de 'racial proxy'-benadering zouden aandragen dan autochtonen zonder eigen woning, werkenden, en mensen zonder thuiswonende kinderen. Deze verschillen zijn echter niet gevonden. Op basis van theorieën over etnische attitudes werd tevens door ons verwacht dat er verschillen zouden zijn tussen verschillende typen mensen voor de 'pure race'-benadering. Zo stelden wij dat voor mensen van wie verwacht mag worden dat ze negatiever staan ten aanzien van allochtonen (zoals lager opgeleiden en autochtonen zonder allochtone vrienden), vaker sprake is van motieven op basis van etniciteit dan van motieven op basis van buurtkarakteristieken. Uit onze analyses bleek dat dit niet het geval is. Zowel groepen die, gebleken uit eerder onderzoek, meer negatieve attitudes hebben jegens allochtonen, als groepen die positiever zijn, baseren hun motieven op basis van het feit dat zij liever bij hun eigen groep willen wonen.

Uit ons onderzoek bleek dat de voorkeur van autochtonen voor het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk kan worden verklaard met het feit dat zij liever bij mensen van hun eigen groep willen wonen. De beeldvorming die autochtonen hebben over allochtonen en met name over cultuurverschillen lijkt de grootste invloed te hebben op deze keuze. Deze beeldvorming kan gereduceerd worden door autochtonen en allochtonen intensiever met elkaar in contact te laten komen. Er is immers aangetoond dat de kans voor autochtonen met allochtone vrienden groter is om wel in een etnisch gemengde wijk te willen wonen dan voor autochtonen zonder allochtone vrienden. Daarnaast mogen karakteristieken van de wijk niet over het hoofd worden gezien. Vooral overlast en veiligheid zijn hierbij karakteristieken die autochtonen aangeven waarom zij niet kiezen voor het wonen in een etnisch gemengde wijk.

Net als de meeste andere onderzoeken kan ook dit onderzoek op een aantal punten verbeterd worden. Uit de eerste analyse bleek dat minder autochtonen dan verwacht niet in een etnisch gemengde wijk wilde wonen. Discussie kan bestaan over het feit of de respondenten de wijk afgebeeld op *figuur 1* wel voldoende als etnisch gemengde wijk hebben geïnterpreteerd. Van de 15 huisjes zijn er 5 zwart gekleurd, wat staat voor 5 huizen met allochtone huishoudens. Wijken met meer dan 50 procent allochtonen komen in Nederland enkel voor in de vier grote steden (SCP/WODC/CBS, 2005). Hoewel de wijk een meer representatieve weergave is van etnisch gemengde wijken in Nederland, zal een wijk met 50 procent allochtonen en 50 procent autochtonen waarschijnlijk meer beschouwd worden als etnisch gemengd. Het discussiepunt over *figuur 1* en het feit dat er weinig respondenten over bleven waarmee motieven geanalyseerd konden worden, geeft aan dat voor vervolgonderzoek een meer specifieke dataset gericht op buurtvoorkeuren nodig is. Zo kunnen meerdere figuren gebruikt worden, waardoor getest kan worden op welk punt autochtonen niet (meer) in een etnisch gemengde wijk willen wonen. Hiermee wordt het tolerantieniveau van autochtonen om te wonen met allochtonen getest. Tevens kan onderzocht worden of de weergave van een etnisch gemengde wijk daadwerkelijk effect heeft op de keuze om in de betreffende wijk te willen wonen. Daarnaast kan in vervolgonderzoek specifiekere vragen worden gesteld naar de motieven achter de buurtkeuzes van autochtonen. Naast de kwalitatieve methode doormiddel van een open vraag, kunnen er kwantitatieve methodes worden toegevoegd. Mede door deze kwantitatieve toevoeging kunnen er significante uitspraken worden gedaan over de twee

benaderingen, en zal waarschijnlijk het aantal missings kleiner zijn dan nu het geval was voor de open vraag. In ons onderzoek werd tevens de link gelegd met onderzoeken die gerelateerd zijn aan vooroordelen en etnische attituden. Om de verhouding van deze denkbeelden met de keuze voor het willen wonen in een etnisch gemengde wijk in het vervolg beter te kunnen meten, kunnen ook hiervoor vragen worden opgesteld. Er kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van bestaande schalen uit eerder onderzoek om interetnische attituden te meten (bijvoorbeeld Gijsberts & Lubbers, 2009). De relaties tussen interetnische attituden en de motieven voor de buurtkeuzes van autochtonen kunnen, met behulp van deze schalen, significant worden getoetst.

Ondanks de tekortkomingen is een belangrijke contributie van deze studie aan eerder onderzoek dat gekeken is naar de motieven achter de buurtkeuzes van autochtonen. Zo is naar voren gekomen dat autochtonen voornamelijk niet in een etnisch gemengde wijk willen wonen, omdat zij liever bij mensen van hun eigen groep wonen. Dit motief werd door de gehele samenleving het vaakst gegeven. Verder is gebleken dat opleiding, leeftijd, geslacht en het hebben van allochtone vrienden een positief effect heeft op het niet willen wonen in een etnisch gemengde wijk. Onderzoek naar de motieven achter buurtkeuzes van autochtonen in Nederland verkeert nog in de beginfase. Vervolgonderzoek is daarom nodig om meer bewijs te vinden voor de houdbaarheid van het door ons gebruikte theoretische model.

Referenties

- Aalbers, M. B. (2005) Who's afraid of red, yellow and green? Redlining in Rotterdam, *Geoforum*, 36, pp. 562-580.
- Aelbers, O., Smeets, J. and Ven, H. van der (1991) *Op hun plaats? Allochtonen en moeilijk verhuurbare woningcomplexen*. Ministerie van VROM, Den Haag.
- Andriessen et al. (2010). *Liever Mark dan Mohammed?* Den Haag: Sociaal En Cultureel Planbureau. 111pp.
- Bobo, L. & C. L. Zubrinsky. (1996). Attitudes on Residential Integration: Perceived Status Differences, Mere In-Group Preference, or Racial Prejudice? *Social Forces*, 74 (3): 883-909.
- Bolt, G., van Kempen, R. & M. van Ham. (2008). Minority ethnic groups in the Dutch housing market: spatial segregation, relocation dynamics and housing policy. *Urban Studies*, 45 (7): 1359-1384.
- Bolt, G. & Van Kempen, R. (2010) Ethnic segregation and residential mobility: relocations of minority ethnic groups in the Netherlands. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36 (2): 333-354.
- Burgers, J. & H. van der Lugt. (2005). 'Zwarte vlucht'. De suburbanisatie van Surinamers uit Rotterdam. *Sociologie*, 1 (2): 126-142.
- Laan Bouma-Doff, W. van der. (2005). *De buurt als belemmering?* Assen: Van Gorcum. 116pp.
- Castles, S. & M.J. Miller. (2009). *The age of migration: International population movements in the modern world*. New York: Palgrave Macmillan.
- Charles, C.Z. (2000). Neighbourhood racial-composition preferences: evidence from a multiethnic metropolis. *Social problems*, 47 (3): 379-407.
- Clark, W. A. V. (1986). Residential Segregation in American Cities: A Review and Interpretation. *Population Research and Policy Review*, 5: 95-127.
- Clark, W. A. V. (1991) Residential preferences and neighborhood racial segregation: a test of the Schelling segregation model, *Demography*, 28:1-19

- Clark, W. A. V. (1992). Residential preferences and residential choices in a multiethnic context. *Demography*, 29(3): 451-466.
- Clark, W.A.V & V. Ledwith. (2006). Mobility, housing stress, and neighbourhood contexts: evidence from Los Angeles. *Environment and Planning A*, 38 (6): 1077-1093.
- Crowder, K. (2000). The racial context of white mobility: an individual-level assessment of the white flight hypothesis. *Social science research*, 29: 223-257.
- Ellen, I.G. (2000). *Sharing America's neighbourhoods: the prospects for stable racial integration*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Emerson, O., Chai, K.J. & G. Yancey. (2001). Does Race Matter in Residential Segregation? Exploring the Preferences of White Americans. *American Sociological Review*, 66 (6): 922-935.
- Farley, R., Steeh, C., Krysan, M., Jackson, T. & K. Reeves. (1994). Stereotypes and segregation: Neighborhoods in the Detroit area. *American Journal of Sociology*, 100 (3): 750-780.
- Feijten, M. & M. van Ham. (2009). Neighborhood Change ... Reason to Leave? *Urban Studies*, 46: 2103-2122.
- Frey, W.H. (1979). White flight: racial and nonracial causes. *American sociological review*, 44 (3): 425-448.
- Galster, G. C. (1999) The evolving challenges of fair housing since 1968: open housing, integration, and the reduction of ghettoization, *Cityscape*: 4: 123-138.
- Giffinger, R. (1998) Segregation in Vienna: impacts of market barriers and rent regulations, *Urban Studies*, 35: 1791-1812.
- Gijsberts, M. (2004). Minderheden en integratie. In: *In het zicht van de toekomst. Sociaal en Cultureel Rapport 2004*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 131-177.
- Gijsberts, M. & J. Dagevos. (2009). *Uit elkaars buurt: De invloed van etnische concentratie op integratie en beeldvorming*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. 119pp.
- Gijsberts, M. & M. Lubbers. (2009). Wederzijdse Beeldvorming. In: *Discriminatiemonitor 2009*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 255-290.

- Ham, M. van & W.A.V. Clark. (2009). "Neighborhood mobility in context: household moves and changing neighborhoods in the Netherlands" *Environment and Planning*, 41(6): 1442-1459.
- Ham, M. van & D. Manley. (2009). Social housing allocation, choice and neighborhood ethnic mix in England. *Journal of Housing and the Built Environment*, 24: 407-422.
- Harris, D. R. (1997). *Race, Class, and Social Problems: Determinants of White Residential Mobility*, Ph.D. dissertation, Northwestern University.
- Harris, D.R. (1999). "Property Values Drop When Blacks Move in, Because...": Racial and Socioeconomic Determinants of Neighbourhood Desirability. *American Sociological Review*, 64 (3): 461-479.
- Harris, D.R. (2001). Why are whites and blacks averse to black neighbors? *Social Science Research*, 30 (1): 100-116.
- Hedman, L., van Ham, M. & D. Manley. (2011). Neighbourhood choice and neighbourhood reproduction. *Environment and Planning A*, 43: 1381-1399.
- Ihlanfeldt, K.R. & B. Scafidi. (2004). Whites' neighborhood racial preferences and neighborhood racial composition in the United States: evidence from the Multi-city study of urban inequality. *Housing studies*, 19 (3): 325-359.
- Jackman, M.R. (1994). *The Velvet Glove: Paternalism and Conflict in Gender, Class and Race Relations*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Kanne, P. (2004). *Gevoelens van Nederlanders t.o.v. allochtonen & moslims*. Amsterdam: TNS NIPO. 21pp.
- Kearns, A. & A. Parkes. (2003). Living in and leaving poor neighbourhood conditions in England. *Housing Studies*, 18 (6): 827-851.
- Krysan, M. & R. Farley. (2002). The residential preferences of blacks: do they explain persistent segregation? *Social Forces*, 80 (3): 937-980.
- Krysan, M., Farley, R., Couper, M.P. & T.A. Forman. (2009). Does race matter in neighborhood preferences? Results from a video experiment. *American journal of Sociology*, 115 (2): 527-559.
- Laan Bouma-Doff, W. van der. (2007). Involuntary isolation: ethnic preferences and residential segregation. *Journal of urban affairs*, 29 (3): 289-309.

- Logan, J. R. and Alba, R. D. (1993) Locational returns to human capital: minority access to suburban community resources, *Demography*, 30: 243-267.
- Ministerie van Justitie. (2005). *Jaarnota integratiebeleid 2005*. Den Haag: Ministerie van Justitie.
- Massey, D.S. & Denton, N.A. (1993). *American apartheid: segregation and the making of the underclass*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Musterd, S., Ostendorf, W. and Breebaart, M. (1998) *Multi-ethnic Metropolis: Patterns and Policies*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- O'Brien, D.J. & L. Clough. (1982). The future of urban neighborhoods. In G. Gappert & R. V. Knight (red.) *Cities in the 21st century*. Beverly Hills, CA: Sage. 232-248.
- Phillips, D. (1998) Black minority ethnic concentration and dispersal in Britain, *Urban Studies*, 35: 1681-1702.
- Phillips, D. and Karn, V. (1992) Race and housing in a property owning democracy, *New Community*, 18: 355-369.
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. (2005). *Eenheid, verscheidenheid en binding*. Den Haag: Sdu Uitgevers. 214pp.
- Scheepers, P., Gijsberts, M., & M. Coenders. (2002). Ethnic exclusionism in European countries. Public opposition to civil right for legal migrants as a response to perceived ethnic threat. *European Sociological Review*, 18: 17-34.
- Schelling, T.C. (1969). Models of Segregation. *The American Economic Review*, 59 (2): 488-493.
- Schelling, T. 1971. "Dynamic Models of Segregation." *Journal of Mathematical Sociology*, 1: 143-186.
- SCP (Sociaal en Cultureel Plan Bureau), WODC (Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum) and CBS (Central Bureau for Statistics) (2005) *Jaarrapport integratie 2005*. SCP/WODC/CBS, Den Haag.
- Shlay, A.B. & D.A. DiGregorio. (1985). Same city, different worlds: examining gender- and work-based differences in perceptions of neighborhood desirability. *Urban affairs quarterly*, 21: 66-86.
- Skogan, W. G. (1990). *Disorder and Decline*, The Free Press, New York.

- Sociaal en Cultureel Planbureau. (2012). *Jaarrapport Integratie 2011*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. 248pp.
- South, J.S. & K. Crowder. (1997a). Escaping distressed neighbourhoods: individual, community, and metropolitan influences. *American journal of sociology*, 102 (4): 1040-1084.
- South, J.S. & K. Crowder. (1997b). Residential mobility between cities and suburbs: race suburbanization, and back-to-the-city moves. *Demography*, 34 (4): 525-538.
- South, J.S. & K. Crowder. (1998). Leaving the hood: residential mobility between black, white and integrated neighbourhoods. *American sociological review*, 63 (1): 17-26.
- South, J.S. & G.D. Deane. (1993). Race and residential mobility: individual determinants and structural constraints. *Social forces*, 72 (1): 147-167.
- St. John, C. & N.A. Bates. (1990). Racial composition and neighbourhood evaluation. *Social science research*, 19: 47-61.
- Swaarop, S. & M. Krysan. (2011). The determinants of neighbourhood satisfaction: racial proxy revisited. *Demography*, 48: 1203-1229.
- Tajfel, H. (1982). *Social Identity and Intergroup Relations*. Cambridge: Cambridge University Press. 531pp.
- Taub, R. P., Taylor, G. D., and Dunham, J. D. (1984). *Paths of Neighborhood Change*, The Univ. of Chicago Press, Chicago.
- Vasta, E. (2007). From ethnic minorities to ethnic majority policy: Multiculturalism and the shift to assimilationism in the Netherlands. *Ethnic and Racial Studies*, 30 (5): 713-740.
- Vervoort, M. (2011). *Living together apart? Ethnic concentration in the neighbourhood and ethnic minorities' social contacts and language practices*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. 182pp.
- Yinger, J. (1978). The black-white price differential in housing: some further evidence. *Land Economics*, 54: 187-206.
- Yinger, J. (1999) Sustaining the Fair Housing Act, *Cityscape: A Journal of Policy Development and Research*, 4: 93-106.